

Ma bi zerrîya safî wendoxanê xo ra vanê, "Ma bi xeyr dî!" Ma sey komela Ziwan-Kom'î beno rojnameyê diyînî vejenê û wazenê ke wendox û nuştoxanê xo rê bibê çimeyêko newe. Verê nê rojnameyê ma yê ZAZAKÎ WORLDî, seke şima zî zanê ma NEWEPELî bi 100 hûmaran weşana û uca de 300î ra zafêr nuştoxanê ma ma rê şîr, hîkaye, çibenok û maqalayê nuştî û nînan ra qasê 250 kesan zî reya verêne rojnameyê ma de nuştî. Ma sey Ziwan-KOM'î fikrê ma o yo ke no rojname zî sey NEWEPELî do bibo yê şarê ma û yê nuştoxanê ma.

Ma wazenê û hewl danê ke ZAZAKÎ WORLD bibo çimeyêko nuştayan û xeylê nuştoxanê newîyan biresno. Na hûmara ma ya yewine ke nika destê şima de ya, ma dîyarîya gedeyan/qeçekan kenê ke ameyoxê ma yê û do nê ziwane ma biresnê ameyoxê xo. Ma na hûmara xo de seba domanan rîpelêkî de ca da şîr û çibenokan û ma do sey cuye û xeyalanê înan no rîpel rengin kerd.

-Mehmed Olmezî Nadîre Guntaş Aldatmaz reyde roportajêk kerd ke derheqê dersa weçînitîye de mamosta Nadîre zanayîş û fikrê xo ma reyde pare kerdî.

-Firat Kasimoglu bi nuştayê xo yê "Taximê Şarî Amedspor" na hûmara ma de reya yewin o ke bi kirdkî nuseno.

-Rohelat Aktulumî zî hîkayeyêka Serdar Roşanî ser o analizêk kerd û wendoxanê ma rê da şinasayene.

Sewbîna şîr, çibenokî, seyde çekuyan, makale û xeylê nuştayê bîni rîpelanê rojnameyê ma de şima wendoxan pawenê.

Heta hûmara bîne bimanê weşîye de..

Fûarê Dîyarbekirî yê Kirdan

Bi pêşkêşîya Odaya Bazirganîye û Endustrî ya Dîyarbekirî mabênê tarîxanê 16-24 kanûne de Fûarê Mezopotamya yê Kitaban amezîkerdene. Fûaro ke 4 serran ra dima ameybî organîzekerdene, 9 rojî dewam kerd û xeylê weşanxaneyî beşdar bîyî û bi...

Dr. NADÎRE G. ALDATMAZ DERHEQÊ DERSA WEÇÎNETÎYE DE QISEY KERD

Prosesê dersa weçînitîye dest pêkerd

Dr. Nadîre Guntaş Aldatmaz xanime reyde ma derheqê dersa weçînitîye de sohbetêk kerd. Nadîre Xanime wendoxanê ma rê da zanayîş ke ziwane xo de perwerde girewtîş çend muhîm o û cuya merdimî de senî vurîyayîşan virazeno

NO YEW FIRSEND O!

Yanî ma vajîme merdimêk est o, geste ra merdene der o, cayê ra hebê nan peyda keno la pê qayîl nêbeno vano "Nê heta ke kebab, goşt, birinc pêro pîya nêbê ez nêwena." Caran qiseyode nîyanen beno? Merdimê vêşanî ke çivê nan dî ey desinde weno ke heyat de bimano heta ke pîzeyê xo rind kerd mird. Yanî luksê mayode winasî çin o. Ma gerek ê nanî heta pirtikê peyênî kî biwerîme... Verê her çî ez wazena vajî ke dersa weçînitîye seba ma kirdan/kirmancan yew firsend o. Ganî ma nê firsendî ra îstîfade bikerîme. R.3

DERSA KIRDKÎ BIWEÇÎNÊ

Wezaretê Perwerdeyî yê Tirkîya (MEB) dîyar kerd ke seba dersa weçînitîye tarîxo peyên 12.02.2024 o. Wendekarê ke sinifa 4-5-6 û 7î de wanenê û seba termîne perwerdeyî yê 2024-2025î wazenê dersa kirdkî(zazakî) biweçîne, ganî heta 12ê sibate mudurîyetê mektebê xo ra formê dersa weçînitîye peyda bikerê, bi weliyê xo bidê îmza kerdîş û reyna teslîmê mektebê xo bikerê.

Raporê atolyeyan

Mabênê tarîxanê 22-28 Temmuze 2023'yî de bi hemkarîya Buroyê Vateyî yê Dîyarbekirî, Ziwan-KOM û Morceleyê Kirmanckî bi nameyê Atolyeya Ceribnayîş û Kayan yew atolye virazîya. Na atolye samedê gedeyanê mabênê 5-13 serreyan bî. Atolye Buroyê Vateyî yê Dîyarbekirî de her roje saetêke ameyê dayene. Her roje hîrê ceribnayîşî ameyê kerdene û yew kay ame kaykerdene. Nê ceribnayîşî û kayî bi yew planî ameyê tetbîqkerdene. Tetbîqkerdişê nê planî de Rohelat Aktulum sey mamosta xebitîya. No plan mîyanê raporî de zî ca gêno... R.7

Kitabo bêherf

Umer **BARASI**

ez kitabêkî bêherfî mîyanî ra
qisey kena
kitabêkî puyayeyî mîyanî ra

mi paşta xo nêşanaya cayêk
û ez çewî rê nêbîya havilêk
bêvengîya şewanê dergan ra
nesilîyaya ez
vengê mi xo sawito şeqê
hennaran,
herrê zîyaran, dêsanê bajaran
kilan mîyan de çemçulik besto
vengê mi

ez kitabêkî bêherfî mîyanî ra qalî
kena

kitabêkî dirateyî mîyanî ra

teyr û tûr, dar û birr, karm û kêz
pêroyî dormaleyê mi de bîyî rêz
zur û raştê şima
berz û nizmê şima
tern û wuşkê şima
wa mi ra dûrî bê
zerra min a darbicine de zurrîyêk
vîrê min ê eşkawiteyî de gurzîyêk
ezmanê fekê mi de
çekuyê zacilanî aliqîyayî mendê
ez kitabêkî bêherfî mîyanî ra qisey

kena
kitabêkî vîndbîyayeyî mîyanî ra

rey-rey ez peyê beranê asinînan
ra zî gêyrena
peyê dêsanê berzan ra zî
la teber û zereyî,
binê erdî û rîyê erdî
kam name keno..?
kam goreyê zerra xo
înan keno têmîyan..?
çira persê mi bi teqizeyî
tehn kewenê yewbînan..?
rey-rey ez yena ke biteqî,
ez wazena biremî
la çi heyf ke;
ez şêrî ça,
xo zî leşa xo de kirîşena..!
û dima,

sey her wextî..
nişeno hêrsê mi
tersê mi benî cîr
sey her wextî..
û reyna eynî hewn;
di koterê milbarîyî nişenê kiftanê
mi ser
holahol nîzdîyê goşanê mi benî
kotera kiftê çepî bi vengê xo yê
narînî wanena;
-wext çemêko teberkerde yooo..!
yê kiftê raştî bi vengêkî xemgînî
vajîyena;
-sey maranê koran xo lêfînenê her
çîyî ra..!

ez kitabêkî bêherfî mîyanî ra qalî
kena
kitabêkî nîmiteyî mîyanî ra

Îstanbul de semedê kirdkî gamêda muhîme

Kursê kirmanckî (zazakî) ke hetê
dezgehê Ensîtûtu Îstanbul ÎSMEKî yê
Şaredarîya Bajarê Girdî ya Îstanbulî
(İBB) de ênê dayene, emser zî
dewam kenê.

No dezgehê perwerdeyî ke, pro-
gramanê ey mîyan de kurdkî reya
verêne 2020 de bi lehçeya kurmanckî
(kurmanckî) ca girewtbi, 2023yî de
zazakî zî îlaweyê perwerdeyanê xo
kerde û sey gama sifteyine adara
eynî serre sey kursê yewinî sewîyeya
destpêkerdişî de kursê zazakî or-
ganîze kerd.

Êlule 2023 de na rey sewîyeya
A1î de û hîrê merkezanê xo de
(Wendegehê Ziwanan yê Şîşîlî, Wen-
degehê Ziwanan yê Ataşehîrî û
Merkezê Îsmekî yê Sarigazîyî) kursê
zazakî akerdî.

Goreyê melumatan ke ma ê
girewtî, kursî rî bi rî ênê dayene û
mabênê serre de her ke qedîyenê
newe ra abenê. Sey heme kursan
kursê zazakî zî sey xizmetêkê

beledîya û pê pere dîyeno. Kursîyerê
serkewteyî do peynîya ey de bibê
wayîrê Sertîfîkaya Resmî yê hetê
Wezaretê Perwerdeyî yê Milî ra tes-
dîqkerdiye. Seba beşdaran şerto
tekane wende bîyayîş o. Ancîna qaso
ke ma pê hesîyay mamostayê zazakî
yo tekane ke Îsmek de dersanê za-
zakî dano, Mutlu Can o. Hetê bînî ra
yewna ehemîyetê nê kursî no yo: Ko-
mara Tirkîya ke 1923 de ronîyaya,
tarîxê aye de kursê zazakî yo resmî
yo tewr verên o ke Îstanbul de abîyo,
kursê Îsmekî yo.

Bêguman semedê payramendiş û
averşîyayîşê zazakî fealiyetê
perwerdeyî, zêdekerdişê hûmara
wendeyan gelek muhîm o.

Naye ra ma hêvîdar ê ke, zazayê
ma yê Îstanbulî eleqe bimusnê (bi-
mojnê) û nê îmkanî ra îstîfade bikê.
Kesê ke biwazê beşdarê nê kursan
bê, eşkenê lînkê keyepelê dezgehî ke
ma cêr ra dayo, ser ra îlanan taqîb
bikê û qeydê xo bivirazê.

Çibenokê Pîranî

Rohelat **AKTULUM**

Qedim î,
têdim î.

([uopuɪp])

Liko lik o,
di qulik o.

([uɛguoq])

Lomba sipî
veşena, lewey
bon ra asena.

([uɪʃe])

Mildarg û fek-
hera, cor ra cîr
sîmsîya.

([uɪçoɪ])

Yow maqlî di,
di maseyî, yow
garmin o yow
sardin o.

([uɪʃe 'uɪçoɪ
'asɪn])

Dil, Sanat ve Kültür Derneği (ZIWAN-KOM) adına
imtiyaz sahibi ve sorumlu yazı işleri müdürü: Sıdkı Zilan
Yayın Kurulu: Nadire G. Aldatmaz, Gülçin Şanlı, Serdar Akdağ
Editörler: Mehmet Ölmez, Serok Kasımoğlu
Redaktör: Mehmet Ölmez, Rohelat Aktulum
Adres: Yenişehir Mah. Lise Caddesi Gökalp Apt No: 13
Yenişehir / DİYARBAKIR Tel: 0 (533) 418 31 41
info@ziwan.org
Baskı: Fon Ofset Diyarbakır

SERRA MA YEW FIRSEND O!

Mamosta Dr. Nadîre Guntaş Aldatmaz derheqê dera weçînitîye de fikrê xo yê qedirgiranî rojnameyê ma reyde pare kerdî û vat ke; Dersa weçînitîye seba ma kirdan (zazayan) yew firsend o

Mehmed **OLMEZ**

Seke ti zî zana prosesê dera weçînitîye dest pêkerd. Derheqê na babete de çend persê mi est ê û ez wazena kesêkê sey to fikranê xo wendoxanê ma rê vajê.

☉ **Wexto ke ti domane bîya û eke dibistanan nê dersê weçînitîye est bîyêne, to do se bikerdêne û to do senî hîs bikerdêne?**

Merheba, wexto ke ez domane bîya sey heme embazanê xo mi tirkî nêzanayêne. Seba ma pêroyîne musayena tirkî zor bî. Wexto ke raya verêne ez rastê yew ziwanêde bînî bîya mi embazanê xo ra dahîna zaf zehmetîye ante. Ez ke şeş serre bîya û hona qet nêşîya mekteb ma bar kerd şîyîme hetê rojawanî. O wext mi qet tirkî nêzanayêne, mi temey kerdîbî ke gereke tena tirkî qisey bikerî. Mi kî nêwaştêne ke seba qiseykerdena kirmancî (kirdkî) çiyê bêro sereyê ma ser. Xora ma ra qeyîr kî kesî kirmancî nêzanayêne. Coka mi çend çekuyê tirkî û kirmancî kerdêne tîmîyan û xîret kerdêne ke bi tirkî qisey bikerî. No mewzu de travmayê mi û yê jenerasyonê ma zaf ê. Binê nê şertan de ke dera kirmancîya weçînitîye bibîyêne tabî ke ez do zaf şa bîyêne. na rewşe xûrûr dayêne mi, sereyê mi bîyêne berz, ez derhal beşdarê na derse bîyêne.

☉ **Eke domanîya xo ra to dibistane de dera kirdkî (zazakî) bidîyêne, ewro cuye û xebatanê to de do senî tesîrê xo est bîyêne?**

Eke mi o wext dera kirdkî bi-girewtêne ewro mi nuştina kirmancî de hendê zehmetîye nêantêne. Yanî eke o wext ra be nat dera kirdkî/kirmancî bibîyêne ewro qiseykerdê û wendoxê xo dahîna zaf bîyêne û belkî ez ewro edebîyatê kirdkî de zaf aver şîbî. Heto bîn ra kirdkî/kirmancî eke ziwanê perwerdeyî bîyêne mi perwedeyê xo kerdêne tamam û karê xo kerdêne. Belkî eleqeyê min bi ziwanî qet nêbîyêne, belkî ez karê xoyê meslekî de zaf aver şîyêne, belkî mi unîversîteyanê hîna başan de wendêne. Yanê merdim eşkeno nê “belkî”yan bizêdno. Çike bi zi-

1963 de dewa Pilvankî ya Mamekîye de ameya dinya. Mektebo verên dewa xo de wendo. Seba ke a wendişê xo dewam bikera 1976 de keyeyê înan bar kerdo şiyê merkezê Mamekîye. Mektebo mîyanên û lîse Mamekîye de wend, dima 1984 de Anqara de dest bi wendişê unîversîte kerd. Tahsilê unîversîte ra tepîya, serra 1994 de dest bi malimîye kerd. Serra 2010î de kî mîyanê grûba tewr verêne de qismê Ziwan û Kulturê Kurdan yê Unîversîteya Artuklu de dest bi lîsansê berzî kerd û babeta folklorî ser o tezê xo yê masterî bi kirmancî amade kerd. Tezê aye sey tezê tewr verênî yê bi kurdî 2013 de bi hawayêkê resmî qebul bî. Nê demî de dest bi nuştîşê kirmancî kerd û gelek nuşte û hikayeyê aye Kovara Şewçîla, Kovara Vateyî, Rojnameyê Newepelî û Keyepelê Zazakî.Netî de weşanîyayî. Nadîre Guntaş Aldatmaz sibata 2016î de malimîye ra teqawut bîye û beşê Rojnamegerî yê Fakulteya Komînkasyonî yê Unîversîteya Ankara de dest bi doktora kerd bîye doktor.

wanê xo wendiş/perwerde bîyayîş hîna çiyode pozîtif o, merdimî aver beno, qet nêbo seba averşîyayîş firsend dano merdimî, verê merdimî de beran keno ya.

Yê ma se bî? Qiseykerdena ziwanê ma neke mekteban de keyeyan de bîle qedexê bîye. Eleqeyê ma bi ziwanî kî no sebeb ra yo. Belkî eleqeyê mi bi karêde bînî bîyêne û ez ê cayî de zaf aver şîyêne. Mesela ez mîmarî ra zaf hes kena, belkî ez mîmarî de zaf aver şîyêne. Yanî bi ziwanê xo perwerde nêbîyayîş ma peyser verdayîme. Ma heme enerjîyê xo na mecra de xerc kerd. Eksê ci bibîyêne ma hetê zanîstî ra, hetê îlmî ra hîna aver şîyêne.

☉ **Ma heme zanê ke nê serranê peyenan de dera kirdkî (zazakî) dibistanan de hîna kêmi yena weçînitîş. Gelo goreyê to sebebê xo çî yo?**

Verê her çî ez wazena vajî ke dera weçînitîye seba ma kirdan/kirmancan yew firsend o. Ganî ma nê firsendî ra îstîfade bikerîme. Wexto ke kirmancî raya verêne sey dera weçînitîye pêşnîyaz bîye ma heme zaf şa bîyî ke no firsend seba ziwanê ma

peyda bîyo. Dersa weçînitîye şarê ma de kî yew heyecan ard pê. Coka tayêna zaf tercîh bî hem konjunktur kî zaf musaîd bî. Unîversîteyan de qismê kurdî bî ya, tede bi kirmancî dersê masterî amey dayene, qismê lîsansî bî ya, seba dera kirmancî mamostayî perwerde bîy. Şarî de yew hêvî peyda bî ke domanî hem kirmancî musenê hem benê malimê kirmancî. Yanî hem ziwanê xo musenê/musenê hem kî pere qezenc kenê, nê karî sey profesyonelî kenê. Çî rê nêwazê? Çî heyf ke çend serran ra dima her çî vurîya, konjunktur dêlmast bî. Her ca de şîdet bî hakîm, reyna muhîmîya ziwanî pey de mende. Şar reyna seba domananê xo tersa, hêvîyê xo kerd vîndî. No sebeb ra eleqeyê dera kirmancî bî kêmi. Xora mekteban de seba ke dera kirmancî mêro weçînitene îdareyê mekteban her çî kenê. Seke îdare poşman bîyo ke heqê dera weçînitîye dayo. Eke nêşermayê na heqe reyna peyser kî gênê.

Tîya de 2 çiyê muhîmî est ê: Yew, dewlete no heq bi zerrîya xo nêda, îhtîmalê peyser girewtene tim est o. Dide, sîyasetê kurdan hetê muhîmîya ziwanî ra kerr o, seba

înan çiyê muhîmêrî est ê. Nê her di rewşî kî seba ziwanê ma tehluke yê. Coka ma gerek heme firsendan ra îstîfade bikerîme, firsendanê neweyan peyda bikerîme.

☉ **Ganî heme dersî bi kirdkî (zazakî) bêre dayene, sey bîyoloji, matematîk, tarîx ûsn heme dersî kirdan rê ganî bi kirdkî (zazakî) bêre dayene la ewro çî heyf ke ê îmkanî çin ê. Ewro wendekarî tena eşkenê hewteyêkî de 2 saetî dera kirdkî (zazakî) bivîne. Ganî ma nê heqî ra îstîfade bikerê yan ney?**

Yanî ma vajîme merdimêk est o, geste ra merdene der o, cayê ra hebê nan peyda keno la pê qayîl nêbeno vano “Nê heta ke kebab, goşt, birinc pêro pîya nêbê ez nêwena.” Caran qiseyode nîyanên beno? Merdimê vêşanî ke çîvê nan dî ey desinde weno ke heyat de bimano heta ke pîzeyê xo rind kerd mird. Yanî luksê mayode winasî çin o. Ma gerek ê nanî heta pirtikê peyênî kî biwerîme.

☉ **Goreyê to seba weçînayîşê dera kirdkî kê eşkenê waştîşê wendekar û welîyan senî vêşî bikerê/bizêdnê? No gureyê kamî yo? Yê mamostayan o, yê burokratan o, yê sazgehanê dewlet o, yê sazgeh û partîyanê milletî o yan zî yê meclîsê Ankara yo? Kam ganî se bikerê?**

Mi gore no gure yê heme dezgehan o. Kes yan kî yew dezgeh xoser nêşkeno ke çiyê bikero. No gure, gereke bi yew koordînasyon bêro kerdene. Yanî zêdnayîşê dera kirmancî bi waştîşê welî û talebeyan, yê îdareyê mekteban, yê sîyasîyan û peynîye de kî bi waştîşê dewlete bi îcraatê dewlete beno. Nika mabênê nê dezgehan de yew koordînasyon çin o coka na derse zêde fonksiyonel nîya. Tayê pê qayîl nêbenê, tayê sey tehdîtî vînenê, tayê bêluzum vînenê, tayê kes kî sey ma bi can wazenê ke na derse çiqas ke kêmiya kî wa bêro weçînitene. Key ke her kesî zaf waşt o wext bi xo kî fonksiyonê xo kî beno zêde. Bi her kesî qesta mi hetê kirdan/kirmancan o. Heto bîn xora bi zerrî nêwazeno. Waştîşê ma pêroyîne ke şîdetî ra dûrî zaf qewetin bo belkî çiyode rind beno.

Fûarê Dîyarbekirî yê Kirdan

Dîyarbekir de 9 serran ra dima fûarê kitaban ame organîzekerdene û seba weşanxane û kitabane kirdkî (zazakî) eleqeyêko weş ame mojnayene

Mehmed **OLMEZ**

Bi pêşkêşîya Odaya Bazirganîye û Endustrî ya Dîyarbekirî mabênê tarîxanê 16-24 kanûne de Fûarê Mezopotamya yê Kitaban ame organîzekerdene. Fûaro ke 4 serran ra dima ameyî organîzekerdene, 9 rojî dewam kerd û xeylê weşanxaneyî beşdar bîyî û bi seyan panel û roja îmza ameyî organîzekerdene. Nê weşanxaneyan ra zafêrî yê kurdan bî, nînan ra zî Weşanxaneyê Vateyî sey weşanxaneyê kirdan (zazayan) beşdarê nê fûarî bî û bi panc kitabane newîyan eleqeyê wendoxan ant xo ser û da zanayîş ke do hîna da-des kitabî bînî zî newe çap bibê.

Weşanxaneyê Vateyî de 4 nuştexanê kirdan 2 rojî kitabê xo îmza kerd. Nê nuştexî Birêz M. Malmîsanij, Deniz Gunduz, Bedrîye Topaç û Umer Barasi bî. Sewbîna Weşanxaneyê J&J'yî de zî Birêz Hacî Ozkal, Abdullah Esen û Zaza Cebelîyî zî çend rojî kitabê xo îmza kerd. Yewna kitabêko newe yê Gurcî Esen vejîya ke Gurcî Esen bena reya yewine nusena. A zî bi kitabê xo yê "ROŞN"î rojêk Weşanxaneyê Sarî de kitabê xo îmza kerd.

Fûarê Mezopotamya yê Kitaban de 2 panelî zî bi zîwanê ma kirdkî ameyî viraştene. Nînan ra yew; "Kurdî de Xebatê Standartîzasyonî" bî ke Weqfa Mezopotamya organîze kerdbî û M.Malmîsanijî derheqê na babete de zanayîşê xo bi kirdkî beşdarê rê pare kerdî.

Panelo bîn zî bi nameyê; "Halê Kirdkî yo Vizêrîn, Ewroyên û Meşteyên" bî ke bi moderatorîya Cemîle Turhalli, Haci Ozkal û Sulayman Yilmazî beşdarê rê behsê halê zîwanê ma kirdkî kerd.

Fûarî de weşanxaneyê ke kitabê kirdkî(zazakî) rotêne nê yê:

-Weşanxaneyê Vateyî
-Weşanxaneyê J&J'yî
-Weşanxaneyê Morî-Zarokî
-Weşanxaneyê Dara - Pirkûka

Kurdî

-Weşanxaneyê Dengî
-Weşanxaneyê Nûbîharî
-Weşanxaneyê Avesta

Nê standan de kitabê kirdkî ameyêne rotene û nê kitabane ra 6 kitabê kirdkî nê fûarî de reya yewine dekewtî destê wendoxan. Nê kitabî zî nê yê:

- **Dijeyê Pistanan (Şûrî) – Weşanxaneyê Vateyî**
- **Azad - İbrahimê Xaşxaşe (Şûrî) - Weşanxaneyê Vateyî**
- **Sebr – Bedrîye Topaç (Şûrî) - Weşanxaneyê Vateyî**
- **Çikê Vîstekî (Şûrî) Osman Aytar – Weşanxaneyê Vateyî**
- **Mobese – Abdullah Esen (Hikayeyî) – Weşanxaneyê J&J'yî**
- **Roşn – Gurcî Esen (Virameyîşî) – Weşanxaneyê Sarî**
- **Beno Nêbeno - Alî Aydın Çiçek - Weşanxaneyê Nûbîharî**

Aseno ke no fûar seba ma kirdan baş vîyarto ma 6 kitabê neweyî îlaweyê edebîyatê xo yê nuştexî kerdî nê nuştexan ra Gurcî Esen, Umer Barasi û Osman Aytar beno reya yewine ke kitabê înan vejîyeno. Ma eşkenê vajê ke no fûar, bî yê kirdan.

bêmabên

Perî **KAYA**

Her hele bêmabên ti fikrê mi de yî
Seete bi seete bêmabên, ti hişê mi de yî
Deqîqa ra sanîye bêmabên ti vîrê mi de yî
Aqil şî la ti aqilê mi ra nêşîyî

Aqil şî la ti aqilê mi ra nêşîyî
Hesreta zerrî wa nêbo para kesî
Seke loqmeyê nanî bo
Bigîro bi qirrika merdimî
Veng birîya sewt nêvejîya

Veng birîya sewt nêvejîya
Awa Behrî de xeliqîya
Tovê ci cayê merdimîye ra
Bi emrê Homayî virazîya
Erey ame coka nêresa

Sey tîja Rojawanî
Bi heskerdişê xo, to germ bikerî
Ez o bibî toximê vilikan
Rîhê to de vilikan biramî
Vilikan biramî û baxçeyê heskerdişî
Awan bikerî

Ma rê, eya ma rê
Baxçeyê heskerdişî awan bikerî
Çemê Dîcleyî ra awe bîyarî
Û pê awe bikerî
Heya peynîyê emrê xo
bêmabên ez o to ra hes bikerî

Heskerdiş kirarîya matem-
atîkî nîya
Hesab û kitabê ci zî çin o
Ne problema ke merdim hel bikero
Ne zî çar kirarîyê ci est ê;
Arê bido, têra veco, bido pêro
Û letee-lete bikero

Roja ke mi ti dîyî, a roje ra dima
Heme kesî mi rê bî bira
Çimî to ra eke bikewê dûrî ra
Ez o bimira nê derdî ver ra.

Nameyê mi

Hesê **BELÊ**

Ma bi nameyê Homayê Pîlî dest pêbikerê.

Wa rojnameyê ma **ZAZAKÎ WORLD** ma rê, mîletê ma rê xeyrên bo.

ZAZAKÎ WORLD gamêka muhîm a. Seba girewtîşê nê nameyê mi sebebêk est o; wexto ke ma medrese de derse girewtêne, seydayê ma îbareyêk wendêne û ma zî vatêne "belê". Heta ke ma nêvatêne "belê", seydayî yewna cumle nêwendêne; "belê" ameyêne manaya "mi fehm

kerd", şima şênê yewna îbareyêk ya zî cumle vajê.

Wexto ke nameyê to Hesên û karê to zî "Vatişê Belê" bibo, to ra vanî Hesê Belê.

Sewbîna dapîra mi zaf zanaya bî û vatişê aye tim edebî bi. Bawkalê mi mela bî, ey ra zaf çî musaybî û qabilîyetê aye zî est bî.

Dapîre dêka dewe bîye, dêke "eba" ya. Şewirmenda cinîyan bîye. Xizmetê dînî zî kerdêne, sey cewabdayîşê persanê dînîyan, xizmetê meyîtî û tezîyeyan zî dapîra mi kerdêne. Badê no wezîfe Hacî Fatma ca ardêne. Nê serranê peyênan de, nê xizmetî zî bîyî modernîze û resmî.

Dapîre, cinîyanê hîrê sey

keyyanê dewa ma rê şewirmendîye kerde. Zaf ketume bîye, gere kê ketum bibê, nêke kê nêeşkenê nê karî bikerê, seba ke fitne û fesadî virazîyena.

Wexto ke yewî îstîşare kerdêne, ma vatêne şima behsê çinayî û kamî kenê? Vatêne Hesê Belê yanî hewayo ke bi tirkî vanê "Sari Çizmelî Memed Axa"

Nê di sebebên ra mi nameyê "Hesê Belê" tercîh kerd û ez ko şima rê behsê şarê ma û zîwanê ma bikera.

Ma ko nuştîşê xo bi mîzah, îronî, hicîw ûsn bixemelnê.

Bimanê weşîye de û emanetê Homayê Pîlî bê. Heta yewna nuştîyê bînî.

WEŞIYE

Ez rîyê xo şuwena
Arayîya xo kena
Hak, hingimên û penîr
Ez wena, qedînena

Ez vazdana, kay kena
Ge-ge ez rincan bena
Ez şîna keyeyê xo
Rakewena, dînc bena

TRAFİK

Trafik zaf muhîm o
Cayêko zaf çetin o
Ti qaydeyan bizanî
O wext to rê asan o

Lambayan weş bizane
Sûre, zerde û keske

Eke ti weş nas bikî
Ti nêmanenî zor de

Lambaya sûre: Vinde!
Lambaya zerde: Amade!
Lambaya keske: Vîyare!
Înan têmeşyan meke!

ZIMISTAN

Heme ca çîlsipî yo
Vewre zaf rind varena
Nika wextê kayî yo
Dinya êdî serd bena
No yew vewremerdim o
Çimê ey komir ra yê

Vewremerdim zaf rind o
Gedeyî pê kay kenê
Ma kay bikî gudvewre
La ma zaf dîqet bikê
Çiqas rind a na vewre
Mirdîya xo kay bikê

Rohelat **AKTULUM**

SEYDÊ ÇEKUYAN

Xaçepersa seyde çekuyan ya
corêne de 22 çekuyê nimateyî
est ê. Nê çekuyê derheqê mer-

dimê de yî û cêr ya dîyayî. Nê
çekuyan çep ra rast û cor ra
cêr bigêre! Hemîne îşaret bike
û şîfreyê xaçepersî bivîne.

KEYE	BABA
PÎ	DAPÎRE
DAT	GEDE
TORN	WAYE
BIRA	XAL
LAJEK	KÊNEKE
EME	DAYÎKE
ATÎ	YAYKE
VEYVE	ZAMA
EMBAZ	PIT
BAWKAL	EMZA

Şifre

BIVÎNE

ICNÎ
MLEE
ÎKD

ÇMI
ÎRSKU
AYEM

EYKE
GLIOK
ERFNEHG

FKE
ALKŞIE
KEGRE

DSTE
ZEMG
ANMGA

K	E	Y	E	B	A	B	A	P	Î
L	A	J	E	K	K	V	B	E	D
A	T	Î	T	D	Ê	E	A	M	A
M	E	P	O	A	N	Y	W	B	P
E	M	I	R	Y	E	V	K	A	Î
B	Z	T	N	Î	K	E	A	Z	R
I	A	R	D	K	E	I	L	M	E
R	E	M	E	E	Z	A	M	A	D
A	X	A	L	Y	A	Y	K	E	A
W	A	Y	E	Î	G	E	D	E	T

Hîkayeya serdar roşanî gozêre de şuxulnayîşê termanê cografya

Rohelat **AKTULUM**

1. Derheqê Hîkaye de Zanayîşê Bingeyînî

Hîkayeya *Gozêre* hetê Serdar Roşanî ra ameya nuştene. Hîkaye kitabê ey *Dara Gozê* de mabênê rîpelanê 101-106î de ca gêna. No kitabê ey hezîranê 2005î de weşanxaneyê Dozî ra vejîyayo. Kitabo ke ez semedê analîzkerdişê hîkaye ci ra îstîfade kena çapa yewin o. Derheqê wext û nusîyayîşê na hîkaye de kitabî de zanayîşêko taybet nêdîyeno.

Hîkayeya ke ez do hetê şuxulnayîşê termanê cografya ra aye analîz bikera hîrê beşan ra yena meydan. Beşê yewinî de ma vînenê ke karaktera sereke behsê xo û mekanê hîkaye de tayê zanayîşanê bingeyînan dana û teswîranê balkêşan reyde wendoxan ancena zereyê hîkaye. Beşê dîyînî de mewzû û mekan reyna hetê karaktera sereke ra hîna bidetay yenê terîfkerdene. Derheqê cuya aye de zî tayê malumatî vejîyênê ma ver.

Beşê hîrêyînî de zî bi zelalkerdîşê mewzûyan û mabênê nê beşan de têkilîronayîşî hîkaye yena qedînayene. Metn, metnêko tamamkerde yo.

2. Xulasayê Hîkaye

Sername: Sernameyê hîkayeya ke ez do aye hetê şuxulnayîşê termanê cografya ra analîz bikera, seke mi cor ra zî îfade kerdbi *Gozêre* yo. Wexto ke hîkayeyêke nusîyena nuştux derheqê vîjnyayîşê sernameyê ci de sereyê xo xeylê dejneno. Çunke gama ke wendox sernameyê hîkayeyêke waneno derheqê ci de sereyê wendoxan de fikrê muhîmî virazîyênê. Coka sernameyê hîkaye seba wendişî sey destpêkêk o. Ganî sernameyê hîkaye û mewzûyê aye serebûtê ke tede behsê înan beno, babete û metno ke nusîyayo pêbigîrê. Gereke mabênê înan de têkilîyêka xurt û pête bêro virastene. Na hîkaye de ma vînenê ke nuştux derheqê înan de weş xebitîyayo û bi hawayêkê serkewteyî heqê ci dayo.

Tema: Hîkaye de temaya tewr vernîkewta û muhîme bêrî ya. Na bêrî xo dir heskerdiş, sînayîş, heyatê dewe, bêrîya kanî zî ana. Ma eşkenê nînan zî sey bintemayanê bêrî bigîrê xo dest.

Qehremanî: Hîkaye de qehremana sereke gozêr a. Qehremanê sey dewijî, koyîyî, dengbêjî, cemat, govendgêrî, kênanî û lajekî eslê xo de qehremanê

zaf tesîrkerdixî nîyê. Tena qehremana sereke gama ke behsê cuya xo, cuya dewe û serebûtan kena behsê nê qehremanan zî kena. Nê heme qehremanî dormareyê gozêre de xo rê qaso ke gozêre ca dana înan ca vînenê.

Vatox: Hîkaye bi metodê vatoxê îlahîyî ameya nuştene. Yanî vatoxo ke behsê hîkayeyî keno derheqê qehremanan de, mekanî û wextî de heme çî zano. Teswîrkerdişê mekanan fekê ci ra beno û hem psîkolojîyê qehremanan hem hîs û fikranê înan zano.

Mekan: Hîkaye destpêkerdişê xo bi mekanêk kena. *Min di dewe de cayê xu girot*. Ma tîya ra fam kenê ke mekano sereke dew a. Badê cû dewe bi tayê cayanê xo vejîyena ma ver. Nuştux dewe hem bi leteyanê xo keno mekanêko asan hem bi pêroyîya xo keno mekanêko sereke. Tayê leteyê dewe yê muhîmî wina yê: qerajê koyî, binê dewe, raşte, kuçe, rojhelatê dewe, rojawanê dewe, vakûrê dewe, banî, serê dewe. Seke ma vînenê dewe bi heme cayanê xo dîyena şinasayîş.

Wext: Hîkaye de hetê teswîranê wextî ra dewlemendîyêke est a. Behsê heme mewsiman û taybetîyanê înan beno. Sey, serdê zimistanî, kela-kela hamnanî, vayê payîzî. Mewsiman ra teber behsê roje û şewe zî beno. Şewe bitaybetî yena teswîrkerdene. Behsê şewanê zimistanî beno û bidetay yeno etutkerdene. Hîkaye de nê wextî sey xovîrardişêkî, demê vîyarteyî de xo rê ca vînenî. Ey ra teber hîkaye de serebûtî bi rêzêka sîstematîke qewimîyênê û dewam kenê. Têmîyanîyêka pile nêvejîyena ma ver.

Mewzû: Mewzûyê hîkaye bi kilmîye bêrîkerdiş o. *Gozêrêka* kedkare behsê cuya xo kena û nê behskerdişê xo de bêrîya xeylê çîyan zî ana zîwan.

3. Hetê Şuxulnayîşê

Termanê Cografya ra Hîkaye

Termî nuştîşî de xeylê muhîm ê. Merdim goreyê nuştayê xo eşkeno xo rê ferhengêkêkê terman peyda bikero û nuştayê xo îstîqametê nê terman de virazo. Na hîkaye seba ke hîna zaf behsê cuya dewe kena xeylê termê cografya tede ameyê şuxulnayene. Nê termanê cografya ra ferhengêkêko zaf dewlemend vejîyayo û reng û aheng dayo hîkaye. Nuştuxî, nê termî hemeyê hîkaye de baş û cade şuxulnayî. Termê ke ameyê şuxulnayene, îzahatê înan û cumleyê

ke tede vîyarenê sey lîsteyî nê yê:

asîman: venganeyo ke rîyê erdî ser o sey qubeyêkê keweyî gêrîyeno. ... *erd ra heya asîman esto ku ...*

berz bîyene: hetê qame ra derg bîyene, qame eştene, qama xo derg bîyene. ... *di serê riyê zemînî de şax bidî û berz bibî ...*

berzî: halê berzbîyayîşî. *Di binê enî raştî de berziyêke ze dêsekew tebiû ...*

bexçe: leteyê herre ke tede bi hawayêkê cîya-cîya yan zî têmîyankerdeyî sewze, vilike yan zî meyweyêrî rowîyênê, derûdorê ci bi perçînan ûsn girewte yo. ... *erd, rez û bexçan ser o qîsey kenê.*

binê dewe: cugehê ke dewe ra qijêr ê. ... *di binê dewe de seraser derg biya.*

ca: leteyê herre ke seba ramitene yan zî ser o çîyêk awankerdene musaîd o, hêga, erazî, ersa. *Eno cawo ku dewe tede hameya awankerdiş maneno sedirêke.*

binê erdî: qismê herre yo ke binê rûbarê ci de maneno. *Verê ku ez bêrî dinya û kokê xu vera bidî binê erdî û ...*

dewe: cugehê ke nehîye ra qijêr ê. *Min di dewêke de cayê xu girot.*

dewic, -e: keso ke dewe de maya xo ra bîyo û uca de bîyo pîl yan zî dewe de maya xo ra bîyo û demêko derg uca de ciwîyayo. *Di xortaniya xu de, min reyêke waşt ez dewican ra perskerî ka ...*

dormare: cayê ke çîyêk çar hetan ra gêne, derûdorê çîyêkî. *Erê raşt o, no ke zehf berz niyo; la gorey dormarê xu koyêkew berz yeno qebûlkerdiş.*

derûdor: cayê ke çîyêk çar hetan ra gêne, dormareyê çîyêkî. ... *eno derûdor heme daristan bi.*

kokê xu veradayene: kok virazîyayene, kok tepîstene, kok xorîniyanê herre rê vila bîyene. *Verê ku ez bêrî*

dinya û kokê xu vera bidî binê erdî û ...

riyê zemînî: herre û dengizê ke ma ser o ciwîyênê, dinya, cîhan. ... *û di serê riyê zemînî de şax bidî ...*

şax dayene: gilê xo virazîyayene, gil dayene. ... *û di serê riyê zemînî de şax bidî ...*

qeraj: yew hetê ko, lewe yan zî dengiz, royî. ... *di qerajê koyêke de viraziyawa.*

kilometre: yeweyê peymeyê dergîye ke hezar metre yo û kilmnuştayê xo km yo. ... *bi qasê çend kilometreyan raşteyêke esto.*

raşte: cayo ke kes tede yo û derdorê xo, ware, çarmedor. ... *bi qasê çend kilometreyan raşteyêke esto.*

rocawan: cîheto ke hetê awansîyayîşê roje de yo. ... *labelê hetê rocawanî rûtûrepal o.*

mekan: ca, welat. *Daristan mekanê heş û weşanê koyiyan, liwan, kuzan, arweşan, pilûran û geleki bînan bi ...*

ramitîşê erdan: bi şuxulnayîşê ale-tanê zîretî herre xebitnayene. *Bi pîlbîyayîşê dewe, vêşîbiyayîşê dewican û ramitîşê erdan, verra verra ay daristanî biy vînî.*

rochelat: cîheto ke hetê akewtişê roje de yo. *Ver bi rochelat ko berziyan û dolan ra viraziyeno.*

rêzila koy: rêza koyan a ke têkiştê de vîndenê û taybetîyanê şîrikan mojenênê. *Di hetê rochelatî de, berziyê rêzilanê koy di reyêke de nêbiriyêne ...*

rez: cayo ke tede meyv, engure ûsn. yenê weye kerdene. *Qerajê koyan bi rezan pişte yê.*

gome: cayo serakerde, dormeyê xo bi perçîn yan zî dêsan girewte, semedê weyekerdişê naxir, pes ûsn virazîyayo. *Ez cay xu ra heme enî dewan û goemyanê ku di hetê vakûrî de hamey awankerdiş vînenê.*

vakûr: cîheto ke kes rastê xo dano ver bi rojhelatî, çepê xo dano ver bi rojawanî tam duştê ci de maneno yo. *Ez cay xu ra heme enî dewan û goemyanê ku di hetê vakûrî de hamey awankerdiş vînenê.*

rehîr: mesafeyo ke kes semedê şîyayîşê cayêk bejî de, hewa de, awe de gêno. ... *yê bînan zî di seetî rehîr o.*

vay vakûrî: vayo serdo ke hetê vakûrî ra yeno. *Vera vay vakûrî û di binê vewra zimistanî de ...*

Gulçîne **NAMDAR**

Jenerasyonê ma û yê verê ma xeylê bi siûd bî ke bi sanikanê kal û pîranê xo bîyî pîl. La jenerasyonê nikayîni verdê sanikî, êdî ziwane xo zî nêzanê. Xebara înan ne adetanê înan ra est a û ne zî kultur û ziwane înan ra est a. Helbet sebebê ney zî ma bi xo yê.

Wextê averşiyayîşê teknoloji de, tutbîyayîşî de zî vurnayîşê zêdeyî est ê. Hem hetê hacetan ra û hem zî şiklê cuye de cîyabîyayîşî est ê. Merdim nêşkeno demê xo û yê tutanê xo, yan zî biraza û warzayanê xo bido têkişt. Mabên de ferqêqo pîl vejîyeno orte. Nimûne; demê pîlanê ma de televîzyonêk zî luksêk bî û keyeyo ke televîzyon ci de est bî, sey salona sînema ameyêne şuxilnayîş. O wext semedê pîlan û tutan çîyo tew erjîyaye televîzyon bî. Televîzyon înan rê dinyayêke dayêne pêhesnayîş ke qet nêdîyîbî. Sey çîyêko efsûnî bî. Rêze-filmî ameyêne temaşekerdiş û ameyêne pawitiş. La ancî zî şarî eşkayêne tay bo zî kulturê xo muhafeze bikerê.

Bi averşiyayîşê teknoloji na rey komputure zî kewte keyeyanê ma. Helbet çiqas feydeyê komputure est bî zî hende zirarê ci zî est bî.

Têkilîyê teknoloji helbet cuye ma rê kerd asan, xeylê astengî wedarnayî û xeylê averşiyayîşî daxilê cuya ma kerdî labelê erjê kulturê bîyaye, têkilîyê insanan û keyeyî qedêna. Bi taybetî zî prosesêko ma nika ciwîyênê, tede ma xeylê zelal nê çîyî vînenê. Destê pîlan ra telefon, destê tutan ra tabletî yan zî telefonî nêkewenê. Kamcîn ware û ca beno wa bibo teqez destê insan ra telefon nêkeweno. Tutê ke pîlanê xo xo rê rolmodel gênê, ney ra zêde tesîrdar benê. Rolmodel nêbo zî dadî û babî semedo ke tutanê xo serê çimanê xo ra bierzê, tablet yan zî telefon danê destê înan.

Tutê 5 serre kewenê telefon û êdî çî vejîyo vernîya înan temaşe kenê. Hîn

Sanikî şiyî tabletî ameyî

reklamê ke nêvîne vejîyênê vernîya înan, hîn kayê ke insanê xirabî kewenê ci û wazenê tutan îstîsmar bikerê, înan reyde yenê rî bi rî. Yanî ê tutî binê tehlukeyêkê pîlî de yê. Çîyêko muhîm o yo ke kulturê xo ra zî dîrî kewenê. Nika kamcîn tut/e sanikanê kal û pîranê xo zanê?

Ez qet bawer nîya ke sanikê ke ma bi înan pîl bîyî, jenerasyonê nikayîni bizanê, çunke ma înan rê neql nêkenê. Vera neqlkerdişî ma telefonan û tabletan kenê destê tutan û înan a dinyaya lêşine reyde tena verdanê û bi no hewa têkilîyê înan bi dinyaya rastikêne ra birnenê û kenê dinyayêka viraşta mîyan.

Sewbîna zî xususî şarê ma yê kurdî ganî na babete de xeylê bi xesas têbigêrê. Çike her çî ma yê adetî binê tehluke de yo, ziwane ma nîno qîseykerdiş û ma kulturê xo eke tutan rê zî neql nêkerê o wext ma êdî nêşkenê dewamê bîyayîşê xo bîyarê. Belkî kitabana de çend sanikî ameyê çapkerdiş labelê ma zanê ke her wareyê kurdan de hîkayeyê cîya û balkêşî zî est ê û xeylê xo hîn nêameyê weşanayîş. No semed ra ganî kesê ke sanikanê verênan zanê derûdorê xo rê qalî bikerê timî gane bimanê. Ewro roj pîlanê ma ma rê qal nêkerdene ma do senî Elik û Fatike bizanayîne û ganî ma zî tutanê

xo rê vajê ke wa ê zî tutanê xo rê bivajê.

Seke şima zî zanê feydeyê sanikan tutan rê xeylê est o. Nimûne; xeyalê tutan hêzdar keno, hedîseyê neweyan musenê, ziwane înan keno hêzdar, hetê kaykerdişê înan beno hêzdar ûsn. Yanî yê ke wazenê hem edebîyatê înan fekî vîndî nêbo û yê ke wazenê feydeyêk biresnê tutanê xo ganî bêsanikan nêverdê. Semedê rehetîya xo tutanê xo meruzê telefon û tabletî nêverdê û a xirabî ne xo rê ne zî ameyoxê xo rê nêkerê. Hema ke zaf erey nêbiyo, verê tutanê xo de binîşnê ro û înan rê weşîkiya sanikanê ma qal bikerê û xeyalanê înan bikerê rengîn.

Raporê atolyeya ceribnayîş û kayan

Mabênê tarîxanê 22-28 Temmuze 2023'î de bi hemkarîya Buroyê Vateyî yê Dîyarbekîrî û Morceleyê Kirmanckî bi nameyê Atolyeya Ceribnayîş û Kayan yew atolye vîrazîya. Na atolye semedê gedeyanê mabênê 5-13 serreyan bî. Atolye Buroyê Vateyî yê Dîyarbekîrî de her roje saetêke ameyê dayene. Her roje hîrê ceribnayîşî ameyê kerdene û yew kay ame kaykerdene. Nê ceribnayîşî û kayî bi yew planî ameyê tetbîqkerdene. Tetbîqkerdişê nê planî de Rohe-lat Aktulum sey mamosta xebitîya. No plan mîyanê raporî de zî ca gêno. Heta peynîya atolye pêro pîya 17

wendekarî beşdarê atolye bîyî.

Proses û peynîya atolye de nê fealiyetî ameyê kerdene:

1. Afîşê îlanê atolye ame viraştene.
2. Afîşê îlanê atolye medyaya komelkî de ame vilakerdene.
3. Roja yewine kartê fêkîyan, zerzewatan û çîyê werdişî gedeyan rê ameyê dîyarîkerdene.
4. Buroyê Vateyî yê Dîyarbekîrî goreyê babeta atolye ame dîzaynkerdene.
5. Semedo ke bala gedeyan bianco tayê cumleyê ke derheqê ziwani de yê ameyê nuştene û semedo ke gedeyî ê

cumleyan biwanê dêsî ro ameyê aleq-nayene. Nê cumleyî wina yê:

- ✓ Ziwane ma şîrîn o.
  - ✓ Heme çî bi zazakî.
  - ✓ Ziwane dadî şitê dadî yo.
  - ✓ No ziwane yê ma yo.
  - ✓ Ziwane ma rindek o.
  - ✓ Ziwane xo qalî bike.
  - ✓ Bê ziwani cu nêbena.
  - ✓ Zazakî zaf weş a.
6. Semedê girewtîşê fotografanê xatirayî afîşêko gird ame viraştene.
  7. Prosesê atolye de tayê mêmnanan atolye ziyaret kerd.
  8. Her roje hîrê ceribnayîşî ameyê kerdene.
  9. Her roje kayêk ame kaykerdene.
  10. Peynîya atolye de heme wendekaran rê sertîfîka ame dayene.

ZIWAN

Kirdkî
Kirmanckî
Dimilkî
Zazakî

Huner û Kultur

NAMEYÊ NEBATAN

Kurdî: Şewboya kurdan
Latînî: Hesperis
persica ssp. kurdica
Tirkî: Kürt acemmenekşesi

Ehmedê Dirihî serra 1949 de, mintiqaya Guavdere di, dewa Pul de ameyo dinya. 19.05.2019 de Dîyarbekir de dinyaya xo bedilna, cayê mezê ey Çilkanî de yo. Babîyê ey Dirih Amêr Qasiman o. Ehmedê Dirihî yê Qasiman endazyarê zîraatî bî. 14 ser serê nameyê nebatan a kurdî die xebitîya û 2013 die zanîngeha artuklu ra xebatanê xo sey "Ferhenga Navên Nebatan a Kurdî" çap kerd. Newepel di her humare de yew nebat dayêşinasnayîş. Se ma zî do Zazakî World de dewam bikerê ke her hûmare de nebatêke bidê şinasnayîş.

FERHENG NAVÊN NEBATAN A KURDÎ

KÛRTÇE BİTKİ ADLARI SÖZLÜĞÜ

KURDÎ • KURDÎ • LATÎNÎ • TIRKÎ
TIRKÎ • LATÎNÎ • KURDÎ
LATÎNÎ • KURDÎ • TIRKÎ

Ahmet KASIMOĞLU / Ehmedê DIRIHÎ

Taximê şarî Amedspor

Firat **KASIMOĞLU**

Taximê amedijan, yê bajarîyanê bînan, yê heskerdoxanê futbolî û yê bînan. Hûmara terefgiranê Amedsporî resena bi mîlyonan heta resena qitayanê bînan zî, her qita de teqez terefgirê ci est ê. Yanî amedspor biyo "Taximê Şarî" bi nameyê xo yê resmî "Amed Sportîf Faaliyetler".

Taximo ke tena bi STKyanê bajarî ra finance beno û hewl dano ke estbîyayîşê xo bido qebulkerdene, eke ma nê çîyan nêvînê û nê taximî ra vajê serkewte nîyo, ma do neheqîyêka zaf pîle bikerê.

Bi serran o ke ma nameyê Amedsporî bi problemanê xo yê finansîyan çapemenî ra heşnenê, nê sezonanê peyênan de Amedsporî o îmajê xo zî xo xo pey de verda. 7 serranê peyênan de ez heme kongre û karanê malîyanê Amedsporî taqîb kena û ez eşkena seba wendoxanê ma vaja ke; nê 3 serrî yê ke rayberîya ke ameya îdareyê Amedsporî, bê deyn dewrê rayberîya bîne kena û deynê ey ê pêroyî zî vera-vera kêmi beno. No pêro bi destekê STKyan û îdarekaranê Amedsporî mumkun bîyo. Serranê peyênan de hem herêma ma de û hem zî pêroyê Tirkîya de xeyle camîayî est ê ke hetê finansî ra bin kewtî. Ez sey yew heskerdoxê futbolî vana ke; no tewr kêmi handê serkewtişê sportîfî muhîm o.

Gelo Amedsporo ke nameyê xo biyo "Taximê Şarî", rasta zî şarî ra hende destek û paştîdayîş gêno?

Bêre ma bi çend zanayîşanê rasyonelan ney îzah bikerê:

-Amedspor, Stadyumê Amedî yê Neweyî de her maçê xo nêzdîya bi 10.000 terefgiranê xo kay keno. Lîgo Dîyino ke Amedspor tede kay keno, Amedsporî ra teber yewna nimûne çin o wina. Heta tayê maçanê xo de terefgirê Amedsporî stadyumî pir kenê ke kapasîteyê xo 33.000 o. Ma eşkenê vajê ke Amedspor bi terefgiranê xo taximanê SuperLigî reyde mucadele kenoEke ma mesela ra wina biewnîyê ma eşkenê vajê ke destekê şarî kêmi maneno. Eke ma bîyarê xo vîr ke xora taximê Amedsporî

tena bi paştîdayîşê karsazanê bajarî û STKyan xover dano, ma hîna weş fehm kenê ke eke bilêtî kêmi bêre rotene çî dezavantajêko gird o. Ma bîyarê vîrê îdarekaran ke ganî xo rexne bikerê seba ke nêşkenê heskerdoxanê futbolî aşme de 2 rey bîyarê stadyumî. Hewce keno ke na babete de çareserîyêk bêro peydakerdene.

-Çimeyê hasilatî yê Amedsporî yo tewr muhîm Amedstore, bi serran o ke Ceylan Karavîlî de qatê corî ra hewl dayêne xo îdame bikero. Serra 2017î de rayberîya Amedsporî ya ê demî, ez zî ê wextan de rayberîye bîya ma awan kerdbî. 6 serrî yo ke rotişê ucaî goreyê potansiyelê bajarî zaf kêmi yo. Heta cil û belgê sexteyî goreyê yê bilîsansan hîna zaf eleqe vînenê û ê hema erjan zî nîyî. Emser Berê Koyî de şubeyo dîyin abî û e-bazirganî de çend gamî ameyî eştene, rotişê înan ver bî başîye şero zî hema zî kêmi yo.

Tayê taximê Îstanbulî Amed de Amedsporî ra zafêr forma û kincanê xo roşenê. Eke ma bîyarê çiman ver ke goreyê her kesî û her butçeyî eserê tekstîlî est ê, rotişî de serkewtişêk meydan de çin o. Na babete de zî rayberîye ganî çareserîyêk peyda bikera.

Emser maçanê Amedsporî hema-hema hemînan ma KARKAS Medya de weşana û taximê xo rê pereyî dayî

qezenckerdene. Goreyê îstatîstîkan bajar û welatanê bînan de tewr kêmi qasê Amedî eleqe seba maçanê Amedsporî est o. Ma pêşniyaz kerd ke wa maçê Amedsporî hesabê Amedsporî yê Youtubeyî de hewayêko bişîfre bêre dayene ke Amedspor tira qezencêk peyda bikero la nê pêşniyazê ma hetê tayê terefgiran ra reaksiyonê huşkî girewtî.

Ê kesê ke nêyenê maçan, cil û formayanê Amedsporî yê bilîsansan nêgênê û nêwazenê ke maçan bi şîfre temaşe bikerê û ser o zî wazenê ke wa qadroyê Amedsporî hîna bikalîte bibo.

Nê kesî goreyê mi ganî verê xo rexne bikerê.

Emser bi serokîya hemşerîyê mi Azîz Elaldîyî tarîxê Amedsporî de bi butçeyê tewr zafî Lîgê SporTotoyî yê 2. Grûba Sûre de mucadeleyê şampîyonîye dano. Ez bawer nîya ke butçeyêko winayên do reyna nê bajarî ra peyda biba. Coka goreyê mi emser seba şampîyonîye şansê ma yo peyên o.

Nameyî û rayberîye çend bibedilîyê zî eşkera yo ke hetê terzê rayîrberdişî, mental û stratejîyî ra çîyêk nêbedilîyeno. Çünke problemê ke mi cor ra behs kerdî, ê hema zî dewam kenê.

Bi vatişêkê Zanyaro Namdar Birêz Albert Einsteinî ez peynîya nuştîyê xo bîyara;

"Bi kerdişanê eynî çîyan neîceyanê çîyayan pawitiş, gêjî ya.."

Ez sey yew embazê eyê nezdîya ey vînena ke Serok Azîz Elaldi hem hetê mentalî ra hem zî hetê fizîkî ra zaf rîncan kewto. Xeylî cayanê Tirkîya ra karê ey zaf ê û nê karan mîyan de heme mesaîyê xo dano Amedsporî, na fedakarîyêka pîl a. Normal o ke qasê rastîyanê xo xeletîyan zî bikero. Qet şîkê mi çin o ke bi zerrîya ey de nîyetêko xirab est bibo. Ez naye rind zana. Çîyo tewr muhîm zî no yo xora. Cayo ke tede însanî est ê, uca de hem rastîye hem zî xeletîye her tim benê. Labelê eke mesela bîye camîaya ke bi mîlyonan însanî tede yê û çiman ver de ya, ganî uca de xeletî bêre sewîyeya tewr kêmi.

